

בעת כתיבת ה"דור" תורה

אחה מוכן להביא לי את השקית שנמצאת בביתך? ביקש הסבא מהנכד שהגיע לביתו בליל בדיקת חמץ.

נ

הנכד הודרז למלא את השליחות, כשהוא תמה בלבו איזה חמץ יקר ערך נמצא במקום המאובק הזה, שיש בו צורך רב כל כך דווקא ביום הלחץ ביותר בשנה.

החידה נפתרה מהר מהצפוי, עוד בטרם הצליח הנכד לשוץ את השקית. הייתה זו הסבתא, שצפתה במתרחש ושאלה באופן סמוטני: "הוא שוב מבקש את השקית? מה בוער לו כל כך לשרוף את התעודות הללו?"

הנכד התפלא. האם ייתכן שהסבא הגדול, שהיו מלימוד התורה אין לו בעולמו מאומה, יחזיק בבית דברים שצריך לשרוף אותם? האם מדובר בתעודות שמעידות על לימודים שאינם תורניים?

גם הפעם, סיפקה הסבתא את ההסבר לתעלומה. "אלו תעודות שהסמכה לרבנות של סבא", היא סיפרה לנכד המשתאה. "תעודות רבנות, אותה קיבל בגיל תשע עשרה (!) בלבד, ותעודה נוספת אותה קיבל לאחר מכן. הוא שומר אותן עד היום בלי שנועשה בהן שימוש כלשהו. לא זו בלבד שהוא לא הסכים מעולם לחלות את התעודות הללו על חקיקה, הוא מקפיד מאז ומתמיד לאחסן אותן רק בביתו, שאף אחד לא ייתקל בהן בטעות. נוסף על זאת: מדי שנה הוא מבקש מחדש להוציא אותן כדי לשרוף עם החמץ, מכיוון שהוא טוען שמדובר בטאוח וט לא. אבל אני לא מסכימה, והוא מכבד את רצוני".

כך מבלי משים, במילים משוטטות, נחשף טפח מסודר חייו של הגאון רבי ראובן שלום שרובאני זצ"ל, מראשי ישיבת "קריית ירושלים". סוד הענווה והשפלות, סוד הצניעות והפשטות. סודה של אהבת התורה ויראת השמים, הגאונות והתחמדה, יחד עם הכבוד האמיתי והטהור שחש לכל אדם באשר הוא.

הלבבות שלנו מחוברים

הגאון רבי ראובן שרובאני זצ"ל נולד בי"ז אייר תשי"ד, לפני כשבעים ושלוש שנה, בירושלים שבין החומות. בית הוריו שכן בחצר ישיבת פורת יוסף ברובע היהודי, הישיבה בה למד ולמד אביו הגאון

ומפרשיה הראשונים, על רבי עזרא התבטא חז"ל החזו"א זי"ע ש"סברתו כסברת הראשונים". כאשר נפטר רבי עזרא עולמו, למדו ודאוהן מפיחם של שני גדולי תלמידיו המובהקים של רבי עזרא מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ומרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, מי שהיו ברבות השנים לגיסו של רבי ראובן.

"הקשר בין רבי ראובן לבין שני רבותי המובהקים היה יוצא דופן ממש", מספר למשפחה הרב אלחנן אבא שאול, אחיינו שהיה מקורב אליו במיוחד. "פעם אחת הוא סיפר לי, שכאשר חתם רבי יהודה צדקה את חוליו האחרון, הוא הגיע יחד עם גיסו, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, לבקר אותו. רבי בן ציון התפלל מעומק לבו מול מייסדו ראובן מדוע הוא מפציר כל כך בתפילה עבור אדם ישיש, שסובל ייסורים גדולים כל כך, ולמעשה נח להקים ישיבה, לגדל דורות של תלמידים, ולחקים משפחה לתפארת.

"התשובה של רבי בן ציון התחלקה לשני חלקים", הוסיף רבי ראובן להעלות זיכרונות. "לדבריו, הסיבה העיקרית שמתפללים לרפואתו של אדם גדול, היא מכיוון שהוריו זקוק לו וכל רצו של חיים זוהי הגנה על הדור. הסיבה השנייה נוגעת לחולה בעצמו: אדם שכל ימיו עבד את בוראו בכל כוחותיו, גם כאשר הוא שוכב על ערש דווי ואיני יכול ללמוד תורה או להתפלל, מחשיבים לי כאילו ניצל את הזמן הזה לתורה ועבודה, כמאמר הכתוב שמי שבקש לעשות מצוות ולא עשה, נחשב לי כמי שעשה". רבי ראובן אף אמר לי בזה הלשון: התשובה הזו של חכם בן ציון, עמוקה מני ים. אפשר ללמוד ממנה, שגם כאשר יש קשיים וניסיונות

רבי יוסף שרובאני זצ"ל, "השקדן של ירושלים", כפי שכונה בפי כל יודעיו ומכיריו. על רבי יוסף מספרים, שכאשר בא בברית האירוסין אמר לכלתו בזה הלשון: "בעצם אני כבר מאורס למישהי אחרת - התורה הקדושה, עמה באתי בברית כבר במעמד הר סיני. את הברית הזו אני מתכוון לשמור ולבצר כל ימי חיי, ואני רוצה שהנישואין בנינו יהיו על דעת זה".

בשכונת למשפחת שרובאני התגוררו באותה חצר גם משפחתו של המקובל רבי אפרים הכהן זצ"ל, אביו של מרן הגאון רבי שלום הכהן שליט"א, והגאון המקובל רבי סלמאן אליהו זצ"ל, אביו של הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל. גם סבו של רבי ראובן, הגה"ק רבי יהושע שרובאני זצ"ל, רבה של שכונת בקעה, מתלמידיו המובהקים של הגה"ק רבי יוסף חיים זי"ע, בעל ה"בן איש חי", ומאוחר יותר עלה לירושלים, בה האריך ימים על התורה ועל העבודה עד לפטירתו וחזא בן למעלה ממאה שנה. תורה מחזרת על אכסניה שלה, וגם הנכד הצעיר, רבי ראובן שלום, חלק בעקבות אבותיו, ועד מהרה תפס את מקומו בבית המדרש של עולם התורה הספרדי, שהתרכז באותן שנים סביב ישיבת פורת יוסף. הישיבה, שנחרבה עד היסוד בזמן מלחמת השחרור, פתחה את שעריה מחדש בשכונת גאולה. רבי ראובן, שנלה עם בני משפחתו לשכונת קטמון, בה התרכזו מרבית פליטי העיר העתיקה, נסע מדי יום כיומו למורת יוסף, שם למד בתלמוד תורה, ולאחר מכן בישיבה הקטנה והגדולה.

את תחילת דרכו בלימוד, קנה רבי ראובן מפיו של ראש הישיבה הנערץ, מרן הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל שנרדע בשיטת לימודו העיונית המיוחדת, הנודעת בעומקה ובתבנה היסודית של דברי הנמרא

חז
סייב
עשוי
לכם

הישיבה, לקח את ידיו מנועד לסייע בידו חלק מצוות הישיבה הקטנה כ"מ שיעור ג, אותו מילא באהבה עד לסוף ימיו. בהגיעו לפרק, נשא הרב ראובן שרביאני את רעייתו שתחיל, והבינה דליה לבית סוד של רבי יעקב סודרי זצ"ל מרבני חיפה, רבי היה לבן אצולה של ממש כאשר גיסיו נצטוו בכיזי כותל המזרח של יהדות ספרד. בעיהם חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל, ראש ישיבת יוסף' הגאון רבי שבתי אטון זצ"ל ראש 'ראשית חכמה' והגאון רבי ניסים טולידנו ראש ישיבת 'שארית יוסף' וחבר מועצת התורה. מספר שנים שקד רבי ראובן על עד שפתח יחד עם אחיו הגאון רבי יצחק לאברכים בשם 'שועות יעקב'.

שנים ספורות לאחר מכן, נקרא רבי שרביאני לשמש כ"מ בישיבה לצעירים מועד ולאחר מכן בישיבה הקטנה של ירושלים. במשך עשרות שנים, כמעט ארבע שנה, לימד רבי ראובן בישיבה, אלפי תלמידים תחת ידיו הרחומות, אבל כולם הרגישו אליהו ייחודי, קרוב ולבבי.

"כל שיעור בישיבה נמשך בדרך כלל כשעתיים מספר לנו הרב ברכה, אחד מאלפי תלמידיו רבי ראובן שרביאני, 'מרבית הור"מים מקדישים כל הזמן הזה ללימוד עיוני, אבל רבי ראובן למסור שיעור בגמרא במשך שעה אחת, ונוספת הקדיש ללימוד המוסר. בדרך כלל, בחור לא אוהבים ללמוד מוסר במשך זמן רב כל כך. המוסר שלו היה משהו אחר: הוא נתן לנו לחיים, איך צריך להתחייס לקשיים ולבעיות, לקבל כל דבר בשמחה וכיצד להתנהג עם הוה' התלמידים שחו בצמא את דבריו, וראו בהם לשנים הבאות.

"לאחר מכן התקיים השיעור בגמרא, שנים בעמקות. רבי ראובן לא עשה הנחות לאיש, דין בכל מילה בדברי רש"י והתוספות, כפי שקד מרביתו ב'פרות יוסף'. כל פשט וזה אצלו לתלמידי לב מרובה, למלא העיון והעמקות, והכל בשם עצומה, ברינה של תורה. כאשר למד, מניין עד באושר עילאי ממש, כאילו כל העולם היה בידו בסופו של דבר יצא שהספקנו בשעה של אצלנו, מה שהספיקו אחרים בשעתיים."

תוכחת רצופה אהבה

ואכן, אותה שמחה תמידית ששכנה על פני בקביעות, הייתה בת לויה קבועה שלו בכל עת. גם כשייסוהיו הקשים תכפן, גם במצבים קשים, ואפילו בזמני אסון. "אני זוכר כיצד חזר יחד מההללויה של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, משחזר הרב ברכה. 'כילנו הרגענו יתמון' אבל אין ספק שאבא של רבי ראובן היה קשור עשרת מונים משלנו. הוא איבד גיט, וגם את מור ורבו המובהק, אבל למרבה הפלא כאשר שבו לישיבה, אמר לנו הרב שרביאני בזה הלשון: 'בני' ונלמד בשמחה. הרי זה מה שרבי בן ציון רצה מאתנו. הוא לא חפץ שנהיה עצובים, אלא נלמד ונשמח בלימוד. למרות שקשה לנו מאוד, נעשה זה לכבודו של הצדיק."

תלמידיו זוכרים יותר מכל את האהבה והחיים

בצעירותו עם חבריו לישיבה

הרב אלחנן שהיה מצויד בניסיון קודם, שלף מכשיר הקלטת מיד והקליט את כל השטף שלא ניתן היה לעצירתו. לאחר מכן ישב במשך שלוש שעות לשכתב את התוכן ולערוך אותו. בסיום הכתיבה פנה לאביו, הגאון רבי אליהו אבא שאול, שאר בשדו של רבי ראובן: "הוא מלאך? הוא מעיף מבט בקטע שדורש עיון ארוך ומסובך ועל-אחר שולף מראי מקומות שמרכיבים סוגיה סביבה כל כך?"

רבי אליהו החליט לצטט את אביו, הגאון הגדול רבי בן ציון זצוק"ל: "חכם. עזרא עטיה, שנודע בכינוי 'המורה' היה מלמד לתלמידיו אחד-חלקי-שמונים ממה שהכיל מוחו הכביר, ואני מוסר לתלמידי אחד-חלקי-שמונה ממה שקיבלתי מהכם עזרא... רבי ראובן, המשיך הגר"צ, "הוא היחיד שמבין על-אחר כל מה שאני אומר..."

גם בניו של רבי ראובן מוסיפים ומדגישים את הקשר הייחודי שהיה לו עם רבותיו. "כשרבי יהודה צדקה עבר ניתוח בלב, הוא הפנה את השואלים לשלומו לאבא זצ"ל, באומרו: הלבבות שלנו מחוברים, והוא מרגיש בדיוק כמוני את הלב שלי... גם כאשר הקים רבי יהודה צדקה את רשת החינוך התורנית, שהייתה הקדימון לרשת החינוך של ש"ס, הוא שלח את אביו זצ"ל שיהיה מעין "ידא אריכתא" שלו - הוא נסע בשליחותו לכל הארץ, הקים תלמודי תורה, וראג שכל ילד יהודי יוכה ללמוד תורה."

שעה יומית של מוסר

החברותא של רבי ראובן בישיבת פורת יוסף היה הגאון המקובל רבי דוד כציר, וגדולי תורה נוספים, ביניהם הגאון רבי יהודה כהן ראש ישיבת 'יקיירי ירושלים', שברבות השנים, כאשר הקים את

אצל ר' חיים קניבסקי שליט"א

שמונעים מהאדם למלא את תפקידו בעולם כפי שהיה רוצה, הוא אינו צריך לימוד ברוחו, מכיוון שמחשיבים לו את הייסורים הללו כזמן איכות, כאילו למד תורה וקיים מצוות."

הרב אלחנן מספר מעשה שהיה עד ראיה לו: בעת שערך את שיעוריו של רבי ראובן על אחת ממסכתות הש"ס, ישב עם רבי ראובן משך כחצי לילה על תשובה של רבי עקיבא איגר בה נתחדש מהלך שתי מהדורות היו באותה העת בחיכולי הישיבות של חידושי רעק"א, מהלכו של רבי ראובן התבסס על הנכתב באחת מהן.

בשעת לילה מאוחרת מצא ר' אלחנן את המהדורה השנייה, בה נוסף קטע של מספר שורות ארוכות בדברי רעק"א. הוא פנה לצלם את הקטע ושיגר אותו במהירות לתיבת הדואר של בנו של רבי ראובן, עם פתק קצר: נא להראות לאבא לפני שהוא יוצא לישיבה.

משהו מה הפתק לא הגיע לתעודתו בבוקר, ור' אלחנן מצא את רבי ראובן בחייל הישיבה והגיש לו את הספר מהמהדורה השנייה. רבי ראובן אחז את הספר, העיף מבט והחל לירות שמות של ספרים וציטוטים שמהם משתמע כנגד הקטע הנוסף...

מדובר, סיפר לו האברך כי הבעיה נפתרה לנו בעיות קשות בשלום בית", הוא סיפר ידעתי מה לעשות, וכאשר הגעתי וראיתי את מתנהג לרבנית, הבטתי מה לעשות כדי לזכות מאושרים."

"הרב שרבאני היה ידוע בכבוד הגדול מעניק לרבנית", מספר לנו גם גיסו, הרב סודרי מנהל ת"ת יקירי ירושלים. "הקשר בין היה משהו יוצא דופן ממש, כאשר גם בלוחית הבנים אמר שכל מי שרצה לראות את הרב היה מגיע לביתם. היו אנשים רבים מאוד שהתחננו עמו בנושאים של שלום בית ובין לחברו, העצות שלו לא רק שסייעו ומנעו מיד של בחים בישראל, אלא אף הביאו לבניית חדשים: ההיכרות שלו עם הציבור הביאה להתעסק הרבה מאוד בשידוכים, אותם הוביל גמר בסייע הרבנית שתחילי. הוא היה פשוט על האנשים, מציע ומכוון, עד שהדברים היו לידיו מור".

"באחת השנים, הגיע לביתו אחד ממוכדי ראשי הישיבה, כדי להתחנן בנושא של שלום בית אחד מילדיו", מספר אחד הבנים. "למחרת, פגש את בנו של אותו ראש ישיבה, שסיפר לי עד מה אביו התפעל מהעצות שקיבל, ומהתבונה הרבה שאפיינה אותו. הוא חוסיף וסיים, כי כאשר שה במחיצתו של אבא, הגיעה אישה לא מוכרת, ואבן קם ממקומו ואמר לו: 'ברוכה הבאה מלכה', סאז עניין אותו במי מדובר.

"חשבוני הרבה, ולא הצלחתי להיזכר באישה בשם מלכה שיוכלה להגיע לביתנו", ממשיך הבן "עד שלפני נוכחתי, שאבא מכנה פעמים רבות את אמנו שתחילי בשם 'מלכה'. עברתי, זה פשוט וטוב, אבל מעולם לא חשבנו שאי מי יתפעל מזה כל כך חשוב להודיע כי ביתו של הרב שרבאני לא היה רק מוקד לאנשים שביקשו עצת בנושא שלום בית היו רבים שביקשו וקיבלו את עצתו בנושא חינוך ילדים ובמיוחד רב של עניינים. רבים אחרים הגיעו פשוט לקבל ברכה, בעיקר בנושא פרי בטן. 'ידוע ומקובל היה, שהרב שרבאני זצ"ל קיבל את סוד הברכה מגיסו, רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, מעיד הרב סודרי. 'כאשר הדבר התפרסם, והוא כמעט לא התפרסם מעבר לחוג המשפחה והתלמידים המצומצם מאוד, היו רבים מאוד שקיבלו ברכה לפני בטן, וראו ישועות גדולות. אני ידע על עשרות מקרים בהם שימש הרב שרבאני כסנדק לאחר שהתינוק נולד כתוצאה מהברכה שבין אח וריו".

הפליט מארגנטינה

לצד אותם כוחות סמיים ועצומים, היה רבי ראובן יוצא דרך בפשטותו, בענווה שאפיינה אותו, ובעיקר ביראת השמים שלו שהייתה נר להגדלו בכל זמן ומקום.

"כאשר נישא רבי ראובן, הייתי ילד פחות מגיל בר מצוה", מספר גיסו, הרב סודרי. "אני זוכר כאשר הוא שהה פעם בביתנו, ואני ביקשתי ממנו לעשות דבר מה. עניתי לה בצורה לא ראויה, ורבי ראובן ששמע אותי, לא היסס והתחנן לי סטירה למרות שהייתי בסך הכל גיסו. למרות שהייתי צעיר לימים, הרגשתי שהסטירה הזו פשוט בנתה

בפעם האחרונה, למעלה: בדרך לשיבה מלחם בחלמידי למשה בסוד שיח עם צוות הישיבה

וקיים. הקב"ה נותן לי חיים כדי לחנך אתכם, כי אני רוצה את טובתכם. גם כשאני כועס ומעיר, הכל מאהבה".

"או הסיבה, שכל תלמיד הרגיש כאילו הוא התלמיד הקרוב ביותר אל הרב", סבור אחד התלמידים. "זו הסיבה שיכולנו הגענו מדי פעם לביתו שבשכונת בית וון כדי לקבל עצת וברכה, להתחנן בכל נושא או סתם כך כדי לקבל מילה טובה, או לבקר. הרגשנו כאילו יש לנו סבא חביב שאוהב אותנו כל כך וזה טבעי ביותר לבוא ולבקר אצלו, גם אם עזבו את הישיבה לפני שנים רבות. זו הסיבה שבלוחית שלו עמדו מאות מתלמידיו ומירדו בבכי חסר מעצורים, דבר שלא נראה כמעט בלוחיות. הם הרגישו שאיבדו אבא אוהב, שמסר נפש עבורם".

ברוכה הבאה מלכה

"אני רוצה להתחנן עם הרב", נגש אברך צעיר, שזה עתה נישא, לרבי ראובן שרבאני. "בוא אלי תביתה, ונרד", הייתה התשובה מפיו של היהודי שמצוות הכנסת האורחים שקיים הייתה סמל מופת לרבים וטובים.

במועד שנקבע הגיע האברך לבית שברחוב ברגמן. הוא הוזמן להצטרף לארוחת הצהריים, ולא ידע את נפשו מפליאה וממבוכה. "המך כל כך טעים", פנה הרב לרעייתו, הרבנית, "כיצד הכנת אותו?" כך הזר המזונה ותשנה עם כל כמית, עם כל מאכל נוסף שהוגש על השולחן. התלמיד רואה, משתומם, ומפיק לקחים. בסיום הסעודה, כשפנה אליו מרד ורבו במאור פנים וביקש לדעת במה

שהורעף עליהם בנדיבות, באהבה אמיתית ובמאור פנים.

הרב ברכה: "הרב שרבאני נהג לחבק ולנשק כל בחור, כאילו הוא בן יחיד ממש. היה פעם מקרה של בחור, שהצוות רצה לסלק מהישיבה, בשל התנהגות לא הולמת. הרב שרבאני ששמע על כך ניגש אליו, חיבק אותו ולחש לו באוזן: 'אל תתייחס למה שאומרים לך. הם לא מכירים אותך ולא מבינים מי אתה. אתה בסדר גמור, מצוין ממש'. וזאת למרות שהוא היה חלק מהצוות של הישיבה. למותר לציין כי הבחור שיפר את התנהגותו. מה שלא הצליחו העזרות, פעלו החיבוקים".

במקרה אחר, קרא פעם לאחד הבחורים שהיה צריך חיזוק מיוחד, ובמשך חצי שעה שוחח עמו בסבלנות אין קץ, וניסה להשפיע עליו להיטיב את דרכיו. "תראה את הרגל שלי", אמר והראה לצעיר את רגלו, שהייתה נתונה במכשיר מיוחד שסייע לו ללכת, בשל מחלת הטרשת ממנה סבל. "הרופאים אמרו לי שיש לי חצי שנה לחיות, והנה אני חי

מספר פנים. ביתו המודרני

אותו, מכיוון שהיא הגיעה מתוך אהבה, ומתוך רצון אמיתי וכן להטיב אתו.

"באותה השנים, נסעתי עם רבי ראובן לאחת מקהילות ארגנטינה, ממשיך הרב סודרי ומספר: 'הוא היה מגיע לשם לעיתים קרובות, לאחר שבני הקהילה ביקשו ממנו להיות רב ומורה דרך. רבי ראובן הסכים, ובלבד שלא יקבל על כך כל שכר, מלבד את הוצאות הנסיעה. והנה אני רואה כיצד הוא פונה לאחד מעשירי הקהילה הידועים, מי שתורם ותורם מיליונים לצדקה, ומוכיח אותו על כך שהוא מגיע לבית הכנסת ברכב, עם נהג ונכרי אמנם, ובשל אילוצים של מיקום נפש, אבל עדיין לדעתו של הרב שרביאני היה בכך פגם.

"דהמתי ממש: מדובר באיש שכל שיעור העולם משחרים לפתחו ורוחשים לו כבוד מלכים, והנה

מגיע יהודי ירושלמי, ואומר לי בפני את מה שאיש לא העז לעשות עד כה, רק בגלל יראת השמים הצרופה שלו, ורק בגלל שלא היה חייב לו מאומה". ובאותו עניין, בנו מספר כי כאשר הגיע פעם לארגנטינה יחד עמו, פנה אליו ואמר לו: "אנחנו נגיע עוד מעט לבית הכנסת, וכל הדרך עד לארון הקודש, שם אנעמד כדי לשאת דרשה, אנשים יושקו את ידי ויבקשו ממני ברכה. אבל, כל הכבוד הזה לא שווה לי במאות, והפוך מכך: אני כלל לא רוצה אותו. לא שווה לי למכור את העולם הבא שלי בשביל כמה רגעים של הנאה בעולם הזה. לכן חשבתי שכדאי לי להתאמץ ולחשוב כל העת על הפסוק 'שיויתי חשם לנגדי תמיד' כדי להינצל מאוהות, ואני רק מבקש שאתה תעזור לי ותלחש את הפסוק באוזני".

האהבה שחש כלפי בני הקהילה גרמה גם לציבור השומעים לחוש אליו קרבה עצומה. "קרה פעם שהגעתי עם אבא וציל' להספיד על אחד מגדולי הדור, מספר אחד סבני. 'אבא כבר היה חולה, על כיסא גלגלים, ולא הרגיש טוב בתוך בית הכנסת. הוא ביקש ממני לקחת אותו הביתה, אבל לאחר שיצא החוצה הרגיש טוב יותר, ורצה לשוב חזרה. אמרתי לו שלדעתי יהיה בכך טורח ציבור, בכך שיקומו לכבדו ויפנו לו דרך בשל כיסא הגלגלים, והוא מיד סבר וקיבל והסכים ללכת הביתה. 'כבר כשנכנסנו לחדר המדרגות, שמענו יפחות בכי', ממשיך הבן. 'עליתי במהירות למעלה, וחבנתי בזוג אנשים לא מוכרים עומדים מול דלת הבית הנועלה. התברר, כי מדובר באחד מעשירי דרום אמריקה שבשל סיבות אילוצים שונים פשט את הרגל. חיוו היו בסכנה והוא נאלץ להימלט על

נפשו, כשבדיו מזוודה אחת בלבד. הוא בחר להגיע לארץ, לביתו של האדם היחיד שהכיר - רבי ראובן שרביאני. אותו אדם חי עם רעייתו בבית-אבא במשך ארבע שנים תמימות (!) וזאת למרות שלא הייתה לו כל היכרות מוקדמת עמו, מיותר לציין, שכל האירוע הזה היה חינם אין כסף".

מידת הכנסת האורחים שלו לא באה לידי ביטוי רק במצבים מיוחדים ויוצאי דופן: מדי שבת וחג סעדו על שולחנו עשרות אורחים, בני משפחה לצד בחורי ישיבות מכל שכונת בית וגן, בה התגורר במשך עשרות שנים, שהגיעו לשמוע את שיתותיו ודברי תורתו, ולחנכם במאור פנים. הם הגיעו כל השנה, אבל במיוחד בראש השנה, חיוס בו נהג למסור שיתה של כשעה בה התייחס לרוממות היום, לחרדת הדין לצד השמחה המחויבת מטקס המלכת הבורא. לאותה שיתה היו מגיעים גם ראשי ישיבות ידועים ששתו בצמא את הדברים המרטיטים, שלאחריהם צפחו הנאספים כולם בריקוד דבקות מרומם וטהור.

"לפני מספר שנים, אבא לא הרגיש טוב, ולכן החלטנו לא להזמין אורחים לראש השנה, מספר אחד מבניו. 'כשאבא שמע על כך, בליל ראש השנה לאחר התפילה, הוא הצטער מאוד, והורה לי ללכת לישיבות שנמצאות באזור ולהזמין בחורים לסעודה. ואכן, צעדתי לישיבה בה למדו מספר רב של בחורים אמריקנים, ויצאתי משם עם חמישה עשר בחורים ששמחו מאוד להזמנה, אבל השמחה של אבא הייתה הרבה יותר גדולה: הוא זכה גם בראש השנה הזה, למרות חולשתו וייסוריו, להכניס אורחים".

שבת של שבת

כל מידותיו התרומיות, אין ספק שגולת גבוהת של חילום אישיותו רבת הוונות המרהיבה רב שרביאני הייתה השקידה העצומה שלו אותה אהב אהבת נפש ובה השקיע את כל נפשו. "למעשה, כל הכוח של הברכות שלו נטען בתורה", סבור הרב אליהו אבא שאל. אמר לי פעם, שלדעתו מי שלא למד לפחות שנה ברציפות, אינו ראוי כלל שיבקשו ברכה".

אני זוכר עד היום את קול הלימוד הערב של רבי ראובן, מזכר בערגה הרב אליהו סודרי. "הוא חתם לקום לפני חגן חממה וללמוד, וגם לאחר הצליח להמשיך ללמוד. למעשה, למרות כל הקשר הזה לו עם הציבור, הוא הקפיד מאוד לשמור מכל עתה על התמדות ושעות הלימוד שלו. בכל שעה שפנו גמרא גדולה ולצדו ספרי המפרשים, אבל מיד הגיעו אליו אורחים, הוא סגר מיד את כל הספרים, וקיבל אותם בכל הכבוד, השמחה ומאור פנים, ואת סדרי הלימוד השלים לאחר מכן.

לפני שנים רבות, התלוויתי אליו בביקורו שערך מל מורי ורבו הנאמן רבי בן ציון אבא שאל, ואמר הבן, 'במהלך הביקור נכנס אברך צעיר, ונשאל ממנו ראש הישיבה קושיה חזקה במסכת יומות. התגובה של רבי בן ציון הייתה בלתי צפויה כלל: הוא פרץ בבכי, ולא יכול להירגע במשך כחצי שעה. הוא פנה לאבא וציל' ותינה בפניו את טאבו: 'שמונה פעמים למרנו בעיון את מסכת יומות. איך זה שלא חשבנו על הקשיה הזו?"

"לאחר שיצאנו, אמר לי אבא שהוא חשב הרבה מאוד על הדברים, והגיע למסקנה שיש באפשרותו להוסיף על לימודו, ולהגיע ל-18 שעות לימוד בשבת.

"לשם כך, הוא למד בליל שבת, כמעט בלי לישון, קם מוקדם בבוקר, שעות רבות לפני חגן חממה ולמה, וכמובן הוסיף ולמד מזמן סעודה שנייה עד לסעודה שלישית ללא מנוחה. 'בשבת הראשונה זה היה קשה מאוד מאוד', מספר הבן. 'בשבת השנייה זה היה קשה מאוד, בשבת השלישית קשה, ובשבת הרביעית הרגל נעשה טבע, והקושי התגמד מול התנאה והסיפוק העצום".

מימי לא החזקתי עיתון

"יש כאן כתבה על רבי בן ציון אבא שאל. אתה רוצה לראות?"

בנו של רבי ראובן שרביאני נישא אליו, וכידוע עיתון. בכל לבו הפך הוא לשמח את אביו, לעניין אותו בעובדות ובהנחות השייכות למורו ורבו הנוער. אבל לרבי ראובן יש עקרונות, והוא עומד עליהם, כך הוא מצליח לכבוש את הסקרנות הטבעית. "מימי לא החזקתי עיתון ביד, ואני לא רוצה לעשות זאת גם כעת", הוא עונה, וחוזר להבטי בספר המנוח לפניו.

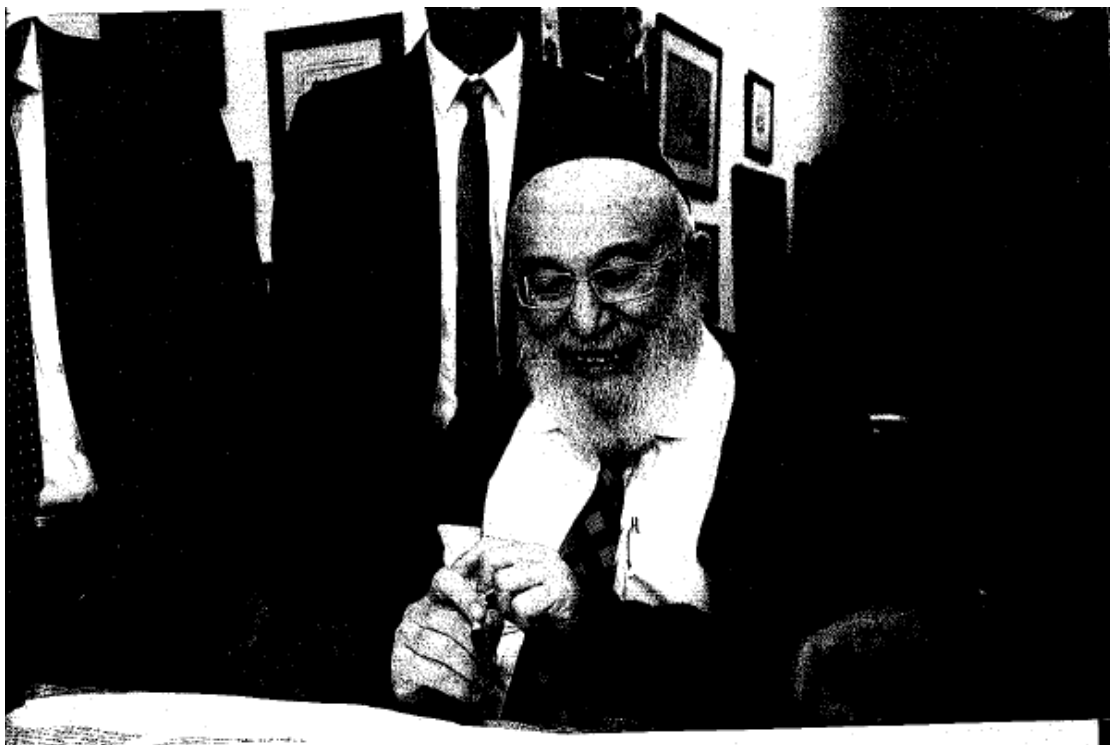
ואגב, מן הראוי לציין את אהבתו של רבי ראובן לתורתו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל. הוא היה הוגה בספריו שוב ושוב, ולא נלאה לתרץ את הקושיות העמוקות שהעלה. "העולם אומרים, שמי שמצליח לתרץ את הקושיות הללו הוא אינו יודע

ללמוד מספיק", מטעים אחד מהבנים. "אבל אבא תמיד נהג לומר, שלדעתו מי שלא יודע לתרץ את הקושיות של רבי עקיבא איגר אינו נחשב כלל לתלמיד חכם".

ואת אותה אהבת תורה אדירה שפיעמה בלבו, ביקש להנחיל לתלמידיו הרבים וכמובן לילדיו שלו. בכל שולחן שבת, בכל תנ ומועד, היה משוחזר עם יוצאי חלציו ועם בחורי הישיבות הרבים שסעדו בקביעות על שולחנו על התשובות של התורה, על ערכה הרב, אבל מעולם לא דרש מילדיו בצורה מפורשת לשבת וללמוד.

"אני זוכר שכאשר הייתי ילד קטן, שיחקתי פעם בכדור בחצר הבית", מספר בנו. "לפתע הבחנתי באבא שהגיע הביתה, מוקדם מהרגיל, ומתביישתי מאוד שאני משחק במקום ללמוד. להפתחתי הרבה אבא נישא אלי במאור פנים והתחמא לי על כך שאני מצליח לזרוק את הכדור בצורה מדויקת, כשהוא מדגיש כל הזמן שהוא שמח מאוד מכך שאני משחק ונהנה.

"לאחר שגרלתי מעט, הוא הסביר לי פעם כיצד יש לחנך את הילדים לאהבת תורה: כשאבא מגיע הביתה ורואה את בחור הישיבה שלו בבית, לעולם אסור לו לשאול אותו מה הוא עושה בבית בשעה כזו. הוא צריך לומר לו שהוא שמח מאוד לראות אותו, שבואו גורם לו להפתעה נעימה, ורק לאחר קבלת הפנים הלבבית, למצוא שעת כושר כדי לברר מה קרה בדיק. אבל, אם האב אינו מראה לבנו אותות של אהבה וקירוב - אין לו שום אכות לדרוש ממנו משהו".

את ההבטחה שלו ולבקש ממנו להמשיך ולהתמלא עבודתו בשמים, סיים בעניוה, משל הזכות היא רק כתוצאה מברכת הדוד ולא בשל השקעתו הארוכה בחינוך ילדיו.

ייסורים של אהבה

לפני כעשרים ושתיים שנים חלה רבי ראובן שרבאני בטרשת עורקים. מחלתו הסבה לו ייסורים רבים, גרמה לו למגבלות קשה, אבל לא הצליחה לשבור את רוחו ולעמעם כחור זה את שמות חייו ואת מאור פניו הקורן. בתחילה, הוא נעזר במכשיר מיוחד שהורכב על רגלו, ובהמשך נאלץ להשתמש בכיסא גלגלים, עמו הגיע לשיבת, ואף נסע לתורא. הרב אלחנן אבא שאול מספר את ששמע מרבי ראובן בהודמנות של עת רצון: הטרשת שהינה מחלה המונעת מן המוח להעביר את הפקודות לביצוע האיברים, התיישבה על קנה הנשימה של רבי ראובן. כאשר התוודע לכן, הפסיק ללכת לישון שסא התקף טרשת יתקפנו בשנתו והוא לא יספיק ליטול תרופות. אלא שהגוף קרס וחיה צורך דחוף ללכת לאשפוז, בו - ידע רבי ראובן - ירדמוחו בעל כורחו.

הוא פנה תחילה לגאון רבי בן ציון אבא שאול, ראש הישיבה הנערץ וגיסו הגדול, לבקשת הבטחה לרפואה שלמה. רבי בן ציון סירב להבטיח, אלא שרבי ראובן ידע עם מי להתעקש וכיצד, וקיבל הבטחה שהעניקה לו שנות חיים יקרות מזה: "אתה לא תמות מזה מהר", הבטיח רבי בן ציון, ועשרים ושתיים שנות חיים יצא רבי ראובן לתורה. הייסורים הללו, שהם קשים וכואבים לכל אחד

היו לא באה בחינם. אחד מבניו מספר, כי לפני כיוכל שנים, הוזמן לרבי ראובן שרבאני לשהות ביום הכיפורים לצדו של דודו, המקובל המאון רבי שאול שרבאני זצ"ל. רבי שאול היה כבר זקן וחלש, ובנוסף סבל ממחלת הסוכרת שגרמה לו לצורך להיעזר בצורה קבועה בסכינתו.

"הבחנתי ברור הזקן כשהגעתי לבית הכנסת, בערב יום הכיפורים", סיפר רבי ראובן לבני משפחתו. "יכולתי אמנם להתעלם ממנו ולעבור לשבת במקום אחר ובכך להתפלל כראוי ביום הגדול והקדוש בשנה, אבל במחשבה שנייה ידעתי היטב שבורא עולם רוצה ממני לעשות חסד, גם אם זה יהיה על חשבון ההתעלות הפרטית שלי. כאשר העמדתי את הרצון שלי להתפלל ולעבוד את השם מול רצונו של בורא עולם שאעשה חסד, ידעתי היטב שעלי לשבת ליד הדוד, ולסייע לו בכל הדרוש".

המשימה לא הייתה קלה: רבי ראובן נאלץ להפסיק מתפילותיו שוב ושוב כדי לסייע לדודו ולדאוג לכל צרכיו, כשהוא מספיק למלמל בקושי ובחטף את מילות התפילה.

"בסיסו של היום הקדוש, לפני שנפרדתי ממנו, הודה לי רבי שאול בחום על עזרתי", המשיך רבי ראובן. "הוא אמר לי שאני יכול לבקש ממנו בקשה אחת, והיא תתקיים. באותה העת חשבתי על כך שאין לי דירה משלי, אבל בדגה הבא התביישתי בכך שאני חושב בכלל על משהו חומרי כזה. על אחר ביקשתי ממנו שיברך אותי שכל בני יהיו תלמידי חכמים. הדוד בירך אותי בחום, ואני ראייתי בחוש כיצד ההבטחה התקיימה. מאז, בכל יאריצייט שלו נהגתי לעלות על קברו, להזכיר לו

ההבטחה שהתקיימה

רבי ראובן היה לא רק נאה דורש, אלא בעיקר נאה מקיים. את החום והאהבה שבלבו, העניק בשפע ובנדיבות לבניו, לתלמידיו, ולמעשה לכל מי שבא עמו במגע.

"לפני זמן לא רב התלויתי לאבא שהגיע לשיבה לביקור", מספר אחד תבנים. "כשביקשתי ללכת, אבא נפרד ממני בחיבוק ובנשיקות, עד כדי כך שאחור האברכים פנה אלי בתמיחה ושאל אותי: אתה כבר חודש בארץ, לא הספקת להגיע לאביך כדי לבקר אותו? אמרתי לו בתגובה, שמא התראינו כבר מספר פעמים, אבל את החיבוקים והנשיקות הללו אני מקבל באופן קבוע, גם אם אתראה אותו שלוש פעמים ביום".

זכה רבי ראובן למה שלא זכו רבים וטובים: כל חמשת בניו וארבעת חתניו הם תלמידי חכמים הלומדים ומרביצים תורה לדבים. אבל גם הזכות

הוא, התגברו והתעצמו עשרת מונים לפני תמים, לאחר שחלה במחלה הנוראה. רב אליהו סודרי מספר, כי בתחילה היה מדובר ב"מקום", אך בשלב כלשהו המחלה התפשטה למקומות. "בתקופה הראשונה, רק אחד מבני הרב בקשר עם הרופאים ידע את האמת", מספר הרב סודרי. "במשך שבועיים הוא שמר את חידו הנורא בלבד, עד שהחליט לבוא לבית הוריו ולתת לילה מאוחרת, כדי לשוחח עם אביו. הוא החליט לרבו על המגפה שמתוכננת למחרת עם הרופא, אך אביו עצר והרגיע אותו באמרו שהוא ידע ידע היטב את מצבו, אבל הוא עדיין ממשיך לטפל ולעבוד את השם בשמחה ולקבל את ייסוריו כחובה".

הרב הסיק והקשה כיצד ניתן יהיה לספר על הבשורה הנוראה הזו לאם, אבל רבי ראובן השיב אותו. "מחר, לפני שנגל לרופא, נעלה לקומה השנייה של בית החולים, שם נשתה משקה חם, נגל שוקולד, נשמה ונודה להשם. אחר כך נספר על המצב לאמא, ולאחר מכן נלך לשמוע מה יש הרופא לומר, תוך כדי שאנחנו יודעים וזוכרים שהם הכל שליחים, שרואים את המציאות הרגעית, מעוד מי שקובע הכל ומי שהחיים שלו הוא אך ורק בורא עולם".

אותם רופאים-שליחים שהתייחסו בתחילה לרב שרצאני כיהודי זקן ופשוט וחיו מלאים בתחושת גאווה וחשיבות עצמית, נמסו עד מהרה למראה אישיותו חכומה. "הרופאים פשוט תרבו ראש במי, פתחו לו את המעלית, ואחד מהם אף קרא לו 'מורי ורבי'", מספר הרב סודרי. "כל פגישה שהתחילה בגאווה גדולה מצד הרופא, הסתיימה בתחושה של אמונה וביטחון בבורא עולם הרופא

כל בשר ומפליא לעשות. אחד הרופאים אף אמר לילדים, שלאביהם יש מחלה נדירה, חשוכת מרפא - הוא חולה אהבה לקב"ה".

גם כאשר נאלץ הרב שרצאני לנסוע לטיפולים קשים ומפרכים, לא סרה ממנו השמחה והאמונה. "הוא היה נוסע לטיפולים כמו אחד שנוסע לחתונה", מספר הרב אבא שאול. "הוא היה מדבר בדברי תורה לאורך כל הנסיעה, כאילו לא מונחים חייו על פרשת דרכים. שבועיים לפני שנפטר שאל אותו משהו כמה ייסורים הוא יכול לסבול, והרב בתגובה שאל אותו בתמיהה: וכי היו לי ייסורים עד עכשיו?".

הרב ברכה מוסיף ומספר כי בכל יום, לפני שיצא מהבית, היה רבי ראובן אומר את המזמור בתהילים "שמחתי באומרים לי בית ד' נלך". "על כל מדרגה שהצליח לרדת במאמצים רבים הוא שמח והודה לבורא עולם שהצליח ללכת ללמד תורה. גם כשהוא נאלץ להיעזר בתלמידים כדי ללכת, השמחה והחיוך לא משו מפניו".

התודשים נקפו, ומצבו של הרב שרצאני הלך והורע. שוב לא יכול היה למסור את שיעוריו הקבועים בשיבת, ולראשונה מזה שנים רבות נאלץ לוותר עליהם, כשהוא מגיע לשיבת רק אחת למספר חודשים. הביקור האחרון לחייו אירע בסוף זמן תורף, כאשר רבני השיבה הגיעו במיוחד כדי לשמוע את שיחתו ולהתברך מפיו.

ביום הכיפורים לפני כשנת ותצי, הורה לו הרופא לא לצום. הרב שרצאני החליט שהוא ישמע בקול הרופא, יכין לעצמו את השיעורים לאכילה ושתייה מבעוד מועד, אבל בתחילה ניסה לצום, ואם יצליח - מה טוב. ואכן, בסופו של דבר זכה הרב שרצאני להשלים את התענית, מבלי לפגוע במצב בריאותו.

"לשמתו של אבא, לא חית גבול", מספר אחד מבניו. "כל מי שהגיע לביתו במוצאי יום הכיפורים ראה את פניו הקורנות, והתבקש להצטרף אליו לריקוד של שמחה על כך שזכה לקיים את מצוות התענית, עשה דאורייתא. ואגב, השמחה הזו ליוותה אותו בכל השבתות והחגים: לידו, לא רי בסעודה של שבת או של חג שמלווה רק בדברי תורה או בזמירות. כל סעודת הסתיימה בשירה ובריקודים סוחפים על השמחה הגדולה שהצטוו בה, על השמחה הגדולה שזכו לקבל תורה ולקיים מצוות".

בערב שבת האחרונה, אושפז רבי ראובן שרצאני בבית החולים, במצב קשה מאוד. בצהרי היום, בשעת רעוא דרעוין, השיב את נשמתו הטהורה והמוזכרת בייסורים לבוראה, כשילדיו הסובבים את מיטתו מקבלים עליהם עול מלכות שמים.

במוצאי שבת הרבא רבי ראובן שרצאני למנות עולמים. מסע ההלוויה יצא משיבת 'קירי ירושלים' שברחוב מלכי ישראל, בה הרביץ תורה במשך עשרות שנים. ספרו לו גדולי תורה נדעים, ביניהם הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף, רבה של ירושלים הגאון רבי משה שלמה עמאר, שאר בשרו הגאון רבי אליהו אבא שאול ראש ישיבת 'אור לציון', הגאון רבי יהודה כהן ראש ישיבת 'קירי ירושלים', בניו הגאונים וגדולי תורה רבים. לצדם צעדו כמאה אלפי תלמידיו במשך עשרות שנים, שמידו בכבי כילדים ומפרדו בלב מודעת מרעם ומורה דרכם שהתווה להם לא רק דרך ישרה בלימוד, אלא העניק להם מלא חופניים אהבה אמיתית, שמחה קורנת וחינוך אמיתי לאהבת תורה ויראת שמים. ■